

* PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGIKA

Zora Syslová

Lucie Grůzová

*Pedagogika jako věda

1. Termín Pedagogika pochází z antického Řecka, kde byl slovem paidagógos označován otrok, který pečoval o syna svého pána, doprovázel jej na cvičení a do školy. Tento výraz se přesunul do antické latiny - jakožto paedagogus s posunutým významem otrok → učitel, vychovatel.
2. Pedagogika je chápána jako věda s širokým spektrem zájmů a obrovským polem působnosti.
3. Věda a výzkum zabývající se vzděláváním a výchovou v nejrůznějších sférách života a společnosti.

George Cruikshank

Pedagogika je věda o edukaci, tedy o výchově a vzdělávání.

Jako věda zahrnuje teorii i praxi.

Má charakter normativní, explorativní a explanativní.

- **normativní charakter** - pedagogika stanovuje určité normy, vzory, doporučení, cíle, jak realizovat edukaci
- **explorativní charakter** - pedagogika zkoumá , je založena na poznatcích získaných z výzkumu
- **explanativní charakter** - pedagogika zjišťuje, popisuje, vysvětluje různé jevy edukační reality

Pedagogika má svůj předmět bádání, význam a úkoly, obsahovou strukturu , účel a poslání, výzkum a jeho metody.

Má-li být vědou, musí se opírat o výzkum.

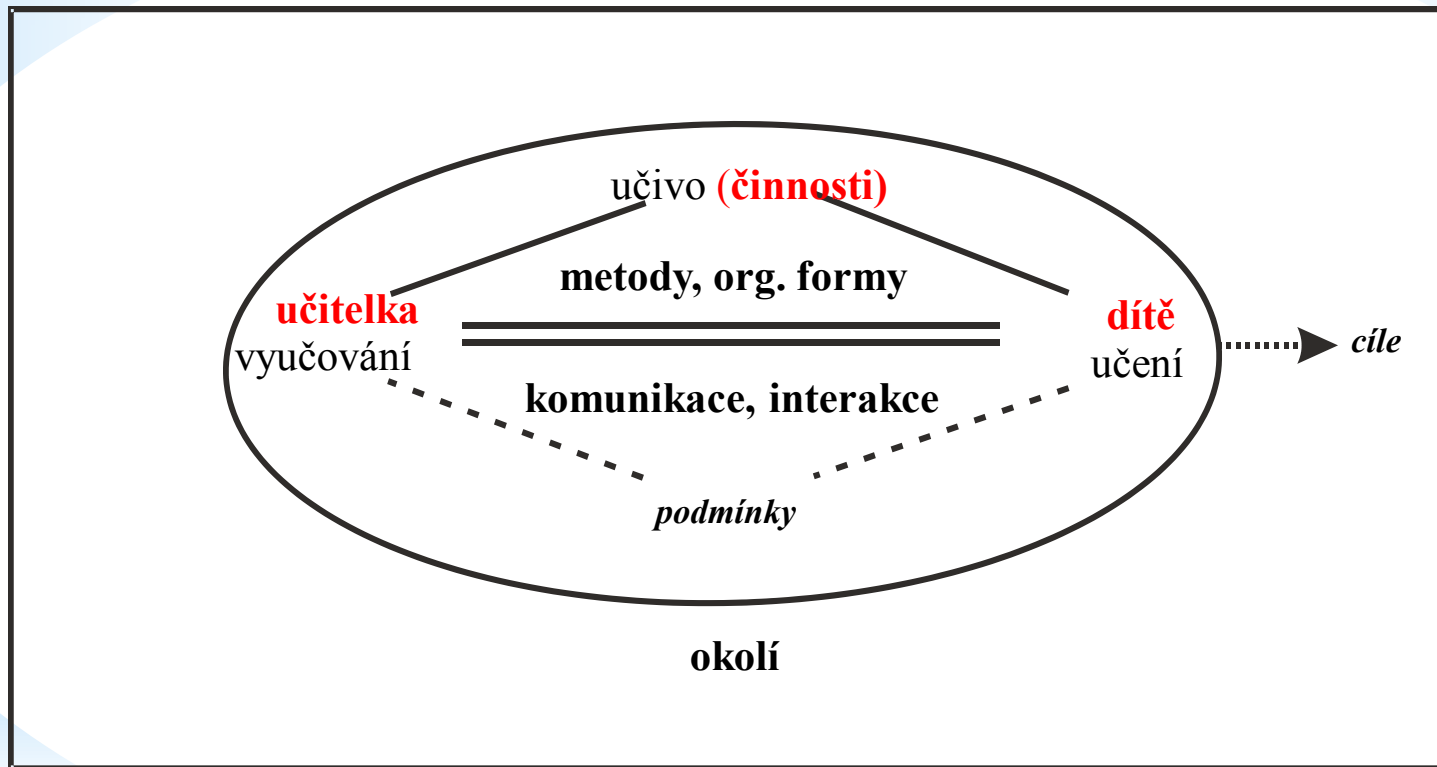
Pedagogika plní tři úkoly

- **Analytické úkoly** - zkoumá aktuální výchovnou realitu
- **Verifikační úkoly** - ověřuje, zda dosud platí určité poznatky
- **Prognostické úkoly** - formuluje perspektivní výchovné cíle.

Předmět pedagogiky (výchova člověka) je natolik rozsáhlý, že musíme přistoupit k rozdělení vědy na specializované disciplíny, rozlišujeme základní dělení dle pěti kritérií :

- 1) Podle obsahu zkoumání:** obecná pedagogika, srovnávací pedagogika, dějiny pedagogiky a školství, teorie výchovy, obecná didaktika, oborové didaktiky, pedagogická diagnostika, pedagogická evaluace, pedagogická prognostika, pedagogická teleologie, teorie řízení škol a školství, technologie vzdělávání.
- 2) Podle věku:** předškolní pedagogika, školní, vysokoškolská, andragogika (výchova a vzdělávání dospělých v ekonomicky produktivním věku), gerontagogika (výchova a vzdělávání seniorů / dospělých v ekonomicky neproduktivním věku).
- 3) Podle fází společenského vývoje:** antická, křesťanská, renesanční, reformní, pragmatická, moderní a postmoderní pedagogika.
- 4) Speciálně pedagogické vědy:** psychopedie, somatopedie, surdopedie, logopedie, oftalmopedie / tyflopédie, etopedie.
- 5) Podle oblastí aplikace:** rodinná, sociální, profesní, inženýrská, vojenská pedagogika, pedagogika volného času, výchova v nápravných zařízeních, výchova v organizacích dětí a mládeže, alternativní pedagogika.

1. Předmět předškolní pedagogiky

* ASPEKTY DIDAKTIKY

- * **Cíle**, aneb k čemu se vyučuje a učí
- * **Obsah**, aneb co se vyučuje a učí
- * **Zprostředkování**, aneb **jak se vyučuje a učí**
- * **Vztahy mezi osobami zúčastněnými na vyučování a učení**, které se vztahují zejména ke komunikaci

1. Předmět předškolní pedagogiky

Při sledování každé výchovné situace je třeba mít na paměti, že je v ní přítomná:

- * **osobnost jedince**, který je vychováván
- * **sociální a přírodní prostředí**
- * **cíl**, k němuž vzdělávání a výchovné působení směřuje
- * **osobnost vzdělavatele** (jeho styl)

Eva Opravilová, 2005

Objekt x subjekt vzdělávání

- * Genetika
- * Vliv rodiny
- * IQ versus EQ
- * Potřeby dítěte

* Učitelka

* Kvalifikace

* Odbornost

* OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ

(Učivo) ČINNOSTI

* Spontánní

* Řízené

Integrovaná témata - tzv. „bloky“

SLOVNÍ

- vyprávění, vysvětlování, práce s knihou, rozhovor

NÁZORNÉ

- pozorování, předvádění

PRAKTICKÉ

- napodobování, manipulování, experimentování

* Aktivizující metody

- * Diskuse
- * Modelové situace
- * Scénky
- * atd.

* Organizační formy

- * Individuální
- * Skupinová
- * Frontální

*Specifika MŠ

- * Předškolní dítě se učí především na základě své interakce s okolím a svou vlastní prožitou zkušeností, tzn. spontánně.
- * Tyto zkušenosti zpracovává prostřednictvím hry.
- * Do řízených aktivit se aplikuje podstata spontánního učení.

* Další kategorie

- * Situační učení
- * Sociální učení
- * Prožitkové učení

* Situační učení

- * Situace, se kterými přichází děti
- * Situace, které se dějí ve třídě
- * Situace, se kterými přichází učitelka

* Sociální učení

* Nápodobou

* Od sebe navzájem

ITV

- 10 % toho, co slyšíme

- 20% toho, co vidíme

- 40% toho, o čem diskutujeme

- 80% toho, co přímo zažijeme nebo děláme

- **90% toho, co se pokoušíme naučit druhé**

*Prožitkové učení

Učení založené na přímých zážitcích dítěte, vycházející z jeho samostatné činnosti a individuální volby, z jeho zvědavosti a potřeby objevovat.

* LITERATURA:

- BRIERLEY, J. *7 prvních let života rozhoduje*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-109-6
- BRUCEOVÁ, T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5
- GARDOŠOVÁ, J., DUJKOVÁ, L. a kol. *Vzdělávací program Začít spolu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-815-5
- HAVLÍNOVÁ, M. a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. Praha : Portál, 2006, 2008.
- HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-628-5
- HORKÁ, H., SYSLOVÁ, Z. *Studie k předškolní pedagogice*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-210
- KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7
- OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5107-8
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4
- PRŮCHA, J., KOŤÁTKOVÁ, S. *Předškolní pedagogika*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4